

หน่วยที่ 11 ระบบควบคุมทางวิศวกรรม

ความหมาย ขอบเขต และนิยามศัพท์ ของระบบการควบคุมทางวิศวกรรม

1. ความหมายของระบบการควบคุมทางวิศวกรรม

การผลิต หรือกระบวนการผลิต (manufacturing process) หมายถึง การนำเอาวัตถุดิบที่เป็นสสารหรือสารเคมีชนิดใดชนิดหนึ่งที่อยู่ในรูปของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซ ที่เรียกว่าสารตั้งต้น (reactant) มาทำการเปลี่ยนแปลงรูปร่าง เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติทางด้านกายภาพ ทางด้านเคมี ให้เป็นผลิตภัณฑ์หรือสินค้า (product หรือ goods) การทำให้คุณสมบัติของสารเปลี่ยนไป จำเป็นต้องมีปัจจัยหรือกระบวนการทางด้านกายภาพ หรือกระบวนการทางด้านเคมีเสริม ได้แก่ อุณหภูมิ ความดัน โดยมีถึงปฏิกิริยาเคมี หรือเครื่องปฏิกิริยาเคมี (chemical reactor) ทำหน้าที่ในการควบคุมทำให้มีการถ่ายเทมวลผสม ถ่ายเทความร้อน การทำปฏิกิริยาให้สมบูรณ์ การควบคุมความดันในกระบวนการทำให้เกิดเงื่อนไขในการผลิตภายใต้ระบบการควบคุมความเร็วของปฏิกิริยาหรือที่เรียกว่าจลพลศาสตร์เคมี (chemical kinetics) จนได้ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ได้มาตรฐาน (standard specifications) ตามต้องการ การผลิตที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องพยายามรักษาเสถียรภาพของกระบวนการผลิต กำจัดการรบกวนจากสิ่งแวดล้อมภายนอกกระบวนการ และรักษาประสิทธิภาพการผลิตให้สม่ำเสมอ ซึ่งจะสามารถทำตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาแล้ว จำเป็นต้องมีระบบควบคุมการผลิตที่เหมาะสม

กระบวนการควบคุมระบบ (process control system) ในอุตสาหกรรมการผลิตนั้น หมายถึง การที่โรงงาน เครื่องจักร กระบวนการผลิต อุปกรณ์วัด และอุปกรณ์ควบคุมการผลิตสามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การผลิตในงานอุตสาหกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ขอบเขตของระบบการควบคุมทางวิศวกรรม

กระบวนการควบคุมในงานอุตสาหกรรมการผลิต จะทำหน้าที่ในการควบคุมตัวแปร เงื่อนไขในการผลิตให้ถูกต้องแม่นยำ เพียงตรงแล้วจะทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีคุณภาพ ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ และ/หรือมีความสูญเสียน้อย เช่น การควบคุมส่วนผสม น้ำหนัก ปริมาณ ระยะ ตำแหน่ง อุณหภูมิ ความดัน ความเร็วของปฏิกิริยา อัตราการไหล ความหนา ความหนืดของสาร กระบวนการควบคุมด้วยคน หรือควบคุมด้วยระบบอัตโนมัติ ตัวแปรดังกล่าวมาแล้วแบ่งออกเป็นกลุ่มหลักได้แก่

2.1 ตัวแปรนำเข้า (input variable) หมายถึง ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อสภาพหรือสถานะของกระบวนการโดยตรง ทำให้สภาพของกระบวนการ ตัวแปรนี้ประกอบด้วยสัญญาณการรบกวนจากภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถกำหนดและควบคุมได้โดยตรง ต้องกำหนดค่าโดยผ่านอุปกรณ์อื่น หรือสัญญาณควบคุม

2.2 ตัวแปรออก (output variable) หมายถึง สภาพต่างๆ ของกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงค่าไปเนื่องจากผลกระทบของตัวแปรนำเข้า ประกอบด้วยตัวแปรที่วัดค่าได้ ได้แก่ สถานะของกระบวนการที่สามารถวัดค่าได้ ตรวจสอบค่าได้โดยตรงจากเครื่องมือวัดหรือตรวจสอบไม่ได้ใช้คำนวณเอา

2.3 ตัวแปรควบคุม (controlled variable) คือ ตัวแปรของกระบวนการ (process) ที่เราต้องการควบคุม ค่าตัวแปรควบคุมที่ใช้ส่วนมาก ได้แก่ อุณหภูมิ ความดัน อัตราการไหล ระดับ เช่น ในการควบคุมอุณหภูมิของไอน้ำ ตัวแปรควบคุม ก็คือ อุณหภูมิ

2.4 ตัวแปรตรวจวัด (measured variable) เป็นการวัดค่าของตัวแปรที่เราต้องการควบคุม อาจจะเป็นตัวเดียวกับตัวแปรควบคุมหรือไม่ก็ได้

2.5 ค่าเป้าหมาย (set point) เป็นค่าเป้าหมายในการควบคุม เช่น อุณหภูมิของไอน้ำ ค่าเป้าหมายควบคุมเท่ากับ 560 °C เป็นต้น

3. นิยามศัพท์ของระบบการควบคุมทางวิศวกรรม

อัตโนมัติ (automation) เป็นเทคนิคการดำเนินการควบคุมการทำงานของระบบ ของกระบวนการ เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่สามารถให้ทำงานได้โดยอัตโนมัติ ไม่ต้องใช้คนควบคุม

คัลเลอร์ิเมตรี (colorimetry) วิธีการจำแนกแยกแยะ หาความแตกต่างระหว่างสารเคมีแต่ละชนิด โดยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบสีที่เกิดขึ้นของสารเคมีในสารละลาย

การควบคุม (control) หมายถึง การควบคุมในการดำเนินงานของระบบเพื่อให้สามารถควบคุมค่าต่างๆ ตามที่ออกแบบหรือกำหนดไว้

ไซลินเดอร์ (cylinder) ลำท่อ ครอบสูบ หรือช่องว่างที่ ลูกสูบ (piston) สามารถวิ่งผ่านไปมาได้ในขณะที่ทำงาน

พลังงาน (energy) พลังงานเป็นขีดความสามารถในการทำงาน

แหล่งกำเนิดพลังงาน (energy source) แหล่งกำเนิดของพลังงานที่ถูกนำมาใช้งาน

ความดันเท่ากับความสูงของของไหล (head) ความดันที่เกิดจากแรงดึงดูดของโลกที่กระทำต่อของเหลว

ไฮดรอลิก (hydraulics) เป็นสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ หรือทางด้านวิศวกรรมที่ว่าด้วยการถ่ายเทพลังงาน สามารถทำให้ของเหลวเกิดการเคลื่อนที่

เครื่องมือ (instruments) เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด การบันทึก หรือเป็นดัชนีบ่งชี้สภาพ หรือใช้ในการควบคุมในขั้นตอนของการดำเนินการ

ภาระงาน (load) ภาระเป็นผลลัพธ์ของระบบ (output of system) หรือการทำงานของระบบที่ หมายถึง ปริมาณงานทั้งหมดที่ระบบทำได้

ไมโครโพรเซสเซอร์ (microprocessor) หมายถึง วงจรอิเล็กทรอนิกส์ หรือชิปชิ้นส่วน (chip) ที่มีหน่วยสมองที่ใช้ในการประมวลข้อมูล ควบคุม สั่งการ และสามารถกำหนดการทำงานของกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงผลลัพธ์สุดท้ายออกมา

แมสสเปกโตรมิเตอร์ (mass spectrometer) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ก๊าซ ไอระเหย หรือธาตุที่เป็นของแข็ง โดยอาศัยหลักการของการจำแนกจำนวนอะตอมของสารแต่ละชนิด

ออสซิลอสโคป (oscilloscope) เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่ท่อแคโทดเรย์ (cathode ray tube) ที่ใช้แสดงค่าของแรงดัน หรือแรงเคลื่อนไฟฟ้า (voltage) ในช่วงระยะเวลาต่างๆ

นิวแมติก (Pneumatic) เป็นสาขาวิชาหนึ่งทางด้านเครื่องกลที่เกี่ยวข้องกับการใช้พลังงานของอากาศ ของไอระเหย หรือของก๊าซ ทำให้เกิดแรงดันในการขับเคลื่อนที่ทางกลของระบบ เครื่อง หรืออุปกรณ์

ความดัน (pressure) ความดัน หรือแรงดัน หมายถึง แรงที่กระทำต่อหน่วยพื้นที่

กระบวนการ (process) กระบวนการเป็นกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักการด้านต่างๆ มาร่วมกันกระทำที่วัตถุ เช่น การเพิ่มความร้อน การทำให้เย็นลง การตัด การบรรจุ การอัดรวม การบดอัด กระบวนการดังกล่าวจะทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมา

ระบบ (system) หมายถึง มวลของวัสดุหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องมือที่นำมาใช้ ระบบจะถูกแยกออกจากสิ่งแวดล้อม (environment) อธิบายเกี่ยวกับขอบเขตของระบบ (system boundary) ระบบที่ไม่มีมีการถ่ายเทมวลเข้าออกจากขอบเขตระบบจะเรียกว่าระบบปิด (close system) หรือเรียกอีกอย่างว่าระบบที่ไม่มีการไหล (nonflow system) ส่วนระบบที่มีการถ่ายเทมวลเข้าออกระบบเรียกว่าระบบเปิด (open system) หรือระบบที่มีการไหล (flow system)

ระบบยังหมายถึงส่วนหนึ่งขององค์กร หรือกระบวนการ ที่ส่งต่อประสานกัน ร่วมกันทำให้เครื่องจักร ระบบเกิดการ ทำงานเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน

เส้นทางเดินของระบบ (transmission path) หมายถึง ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือเส้นทางของระบบที่ทำหน้าที่ในการถ่ายเทพลังงาน

อุณหภูมิ (temperature) เป็นดัชนีแสดงค่าของความร้อน ความเย็นของวัตถุ ที่สามารถส่งผ่านพลังงานความร้อน ความเย็นสู่สิ่งแวดล้อมโดยรอบ

อัลตราโซนิก (ultrasonic) เป็นสภาพการเคลื่อนไหวของอากาศ คล้ายกับการเคลื่อนที่ของเสียง การเคลื่อนไหวดังกล่าวอยู่ในสภาพที่คนไม่สามารถได้ยิน

วาล์ว (valve) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในระบบที่ของไหล เช่น ก๊าซ ของเหลว อากาศ หรือแม้แต่เม็ดเล็กๆ ของของแข็ง สามารถไหลผ่านได้ ปกติจะใช้วาล์วในการควบคุมของไหล เช่น ปิดกั้น ควบคุมการไหล กำหนดอัตราไหล ลดความเร็ว ลดความดัน

ตัวแปร (variables) เป็นปริมาณทางกระบวนการที่สามารถวัด ควบคุม หรือใช้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจทางด้านการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งาน (work) งานเป็นพลังงานที่ถ่ายเทระหว่างระบบและสิ่งแวดล้อม ที่มีแนวแรง (vector force) กระทำบนขอบเขตของระบบทำให้ระบบเคลื่อนที่ไปในแนวแรงกระทำ (vector displacement)

กิจกรรม 11.1.1

จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

1. กระบวนการควบคุมระบบ (process control system)
2. ออโตเมชัน (automation)
3. เครื่องมือ (instrument)
4. ภาระงาน (load)
5. กระบวนการ (process)

แนวตอบกิจกรรม 11.1.1

1. กระบวนการควบคุมระบบ (process control system) ในอุตสาหกรรมการผลิตนั้น หมายถึง โรงงาน เครื่องจักร กระบวนการผลิต อุปกรณ์วัด และอุปกรณ์ควบคุมการผลิตสามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การผลิตในงานอุตสาหกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

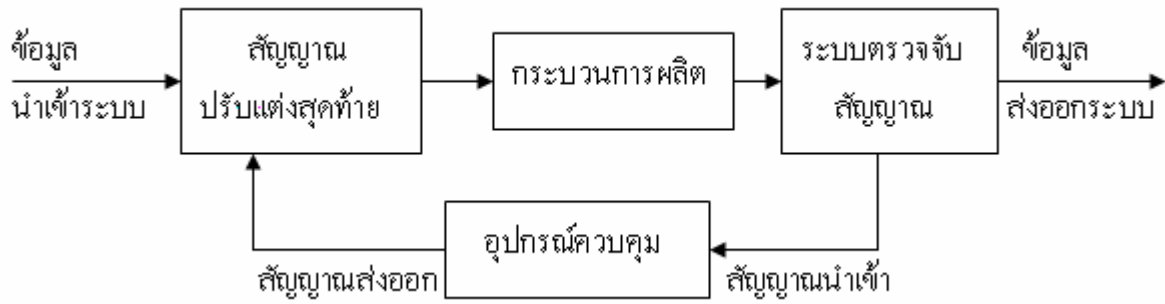
2. **ออโตเมชัน (automation)** เป็นเทคนิคการดำเนินการควบคุมการทำงานของระบบ ของกระบวนการ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่สามารถให้ทำงานได้โดยอัตโนมัติ ไม่ต้องใช้คนควบคุม

3. **เครื่องมือ (instruments)** เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด การบันทึก หรือเป็นดัชนีบ่งชี้สภาพ หรือใช้ในการควบคุมในขั้นตอนของการดำเนินการ

4. **ภาระงาน (load)** ภาระเป็นผลลัพธ์ของระบบ (output of system) หรือการทำงานของระบบที่ หมายถึง ปริมาณงานทั้งหมดที่ระบบทำได้

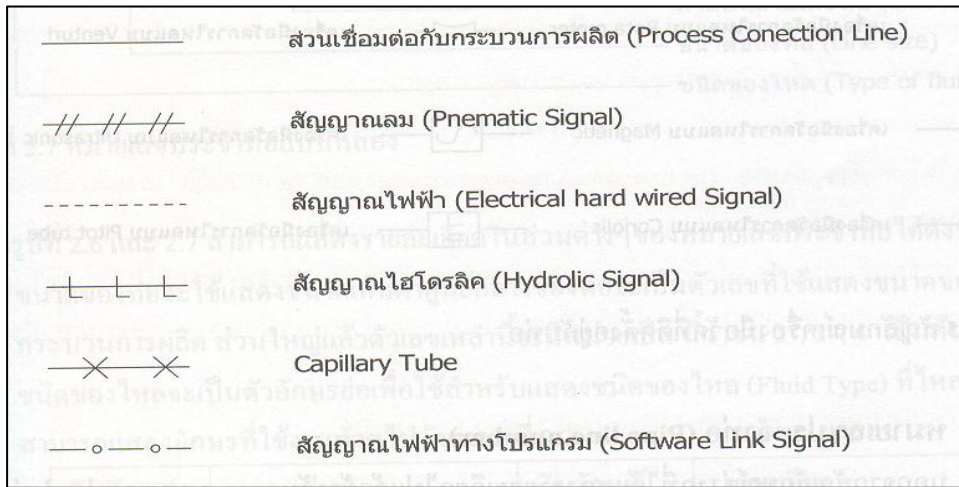
5. **กระบวนการ (process)** กระบวนการเป็นกระบวนการทางอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักการด้านต่างๆ มาร่วมกันกระทำที่วัตถุ เช่น การเพิ่มความร้อน การทำให้เย็นลง การตัด การบรรจุ การอัดรวม การบดอัด กระบวนการดังกล่าวจะทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นมา

กระบวนการควบคุมระบบทางอุตสาหกรรม

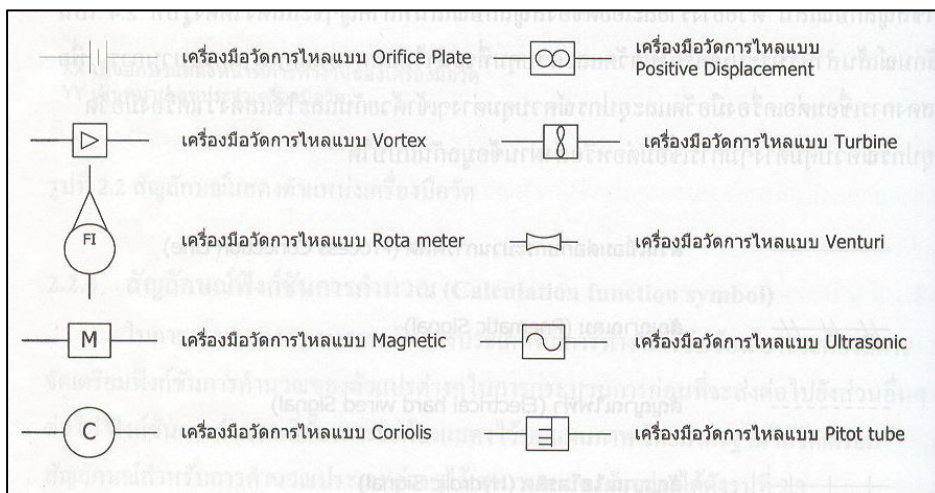

แผนภาพจำลองการผลิตและการควบคุม

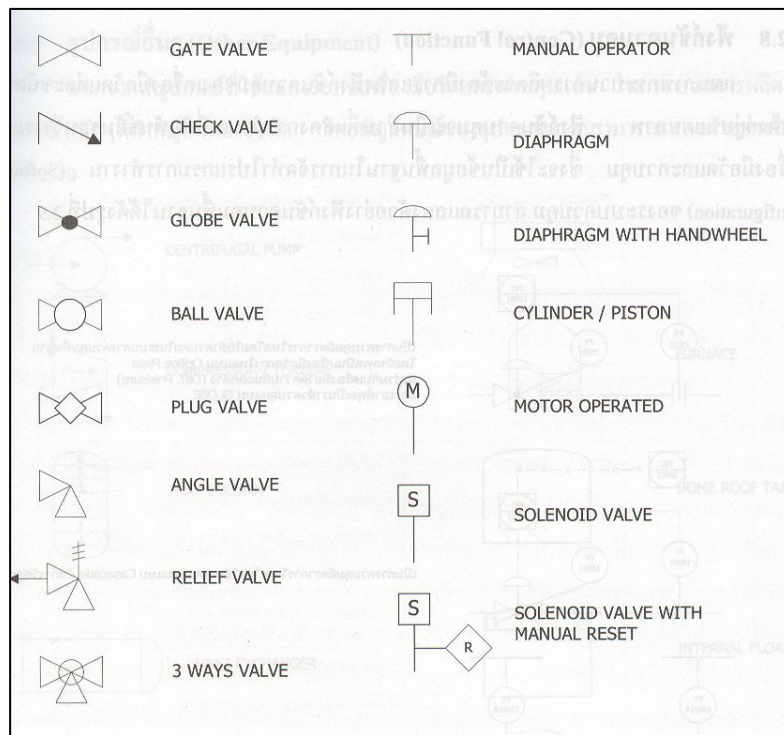
ขั้นตอนการเขียนแผนภาพการผลิตสำหรับงานอุตสาหกรรมเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากแผนภาพการผลิตจะจำลองรายละเอียดของกระบวนการผลิตออกมาจะมีการแสดงลักษณะการไหลในระบบ ขั้นตอน เงื่อนไข เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ และการควบคุมการทำงานในการผลิต

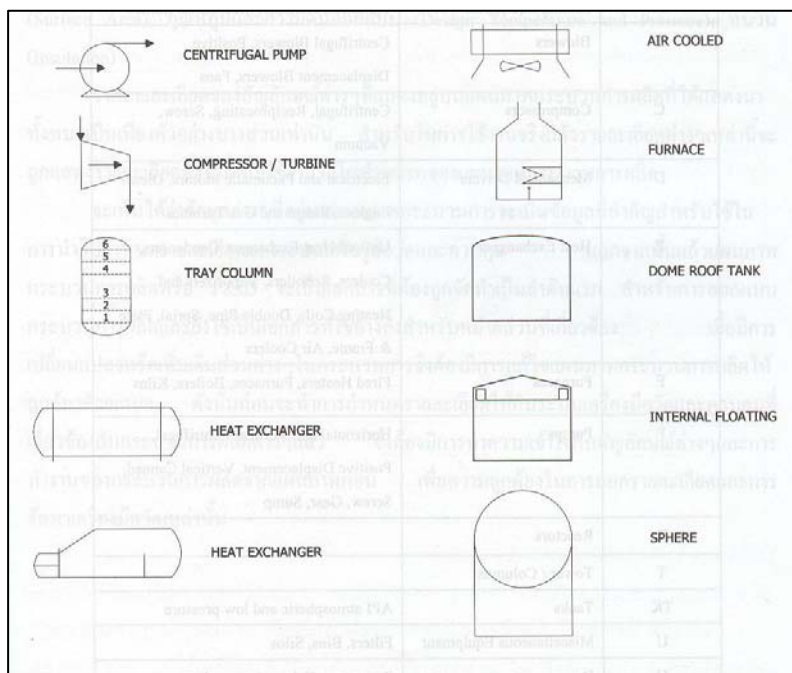
สัญลักษณ์เส้นมาตรฐานที่ใช้ในแผนภาพการผลิต

สัญลักษณ์ภาพเครื่องมืออุปกรณ์มาตรฐานในแผนภาพการผลิต

สัญลักษณ์อุปกรณ์ควบคุมมาตรฐาน

สัญลักษณ์เครื่องจักร อุปกรณ์ ดังปฏิริยามาตรฐานในแผนภาพการผลิต

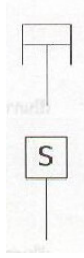
กิจกรรม 11.1.2

1. จงยกตัวอย่างขั้นตอนการออกแบบระบบควบคุม
2. จงให้ความหมายของสัญลักษณ์ในแผนภาพการผลิตต่อไปนี้

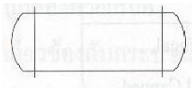
1)	6)
2)	7)
3) A	8)

4) P

9)

5)

10)

แนวตอบกิจกรรม 11.1.2

1. ตัวอย่างขั้นตอนการออกแบบระบบควบคุมมีดังนี้
  - เริ่มจากกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุม
  - เลือกสัญญาณตรวจวัดเพื่อตรวจสอบสภาพของกระบวนการ
  - เลือกสัญญาณควบคุมในการปรับสถานะของระบบ
  - กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างค่าตรวจวัดและสัญญาณควบคุม
  - กำหนดคุณสมบัติของเครื่องควบคุม
2. 1) สัญญาณลม   6) GATE VALVE
- 2) สัญญาณไฟฟ้า   7) BALL VALVE
- 3) AGITATOR   8) PLUG VALVE
- 4) PUMPS   9) CYLINDER/PISTON
- 5) HEAT EXCHANGER   10) SOLENOID VALVE

อุปกรณ์การควบคุมทางวิศวกรรมในงานอุตสาหกรรม

1. องค์ประกอบของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตและควบคุมการผลิต

- เครื่องจักรอุปกรณ์ในการผลิต (machine and equipment) เช่น เครื่องกลึงชิ้นงาน เครื่องตัดชิ้นงาน เครื่องตบแต่งชิ้นงาน เครื่องปั๊มขึ้นรูป เครื่องฉีดพลาสติก
- เครื่องมือวัด (measuring instrument) หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ที่นำมาติดตั้งใช้สำหรับวัดค่าตัวแปรต่างๆ ในกระบวนการผลิต หรือติดตั้งร่วมกับเครื่องจักร
- เครื่องส่งสัญญาณ (transmitter) สัญญาณจากเครื่องมือวัด เช่น สัญญาณจากการวัดแรงดัน ไฟฟ้า สัญญาณจากเครื่องวัดแรงดัน แตกต่างจากเครื่องมือที่ติดตั้ง
- สายสัญญาณ (transmission Line) สายสัญญาณทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการส่งผ่านสัญญาณจากเครื่องมือวัด และเครื่องแปลงสัญญาณ ส่งต่อไปที่เครื่องควบคุมการทำงาน
- เครื่องควบคุม (control equipment) เครื่องนี้จะทำหน้าที่ในการตรวจสอบ วัด เปรียบเทียบ สภาพของกระบวนการผลิต กับค่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ แล้วทำหน้าที่ในการปรับแก้สภาพให้มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้
- เครื่องบันทึกสัญญาณ (recorder) จะทำหน้าที่ในการบันทึกสัญญาณ หรือแสดงค่าตัวเลขในการควบคุม เช่น ค่าของอุณหภูมิ ความดัน ระดับของเหลว อัตราไหล

2. ระบบควบคุมการผลิต แบบใช้คนบังคับ และแบบอัตโนมัติ

กิจกรรม 11.1.3

1. องค์ประกอบของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตมีกี่องค์ประกอบ อะไรบ้าง
2. ระบบควบคุมการผลิตแบ่งได้เป็นกี่ระบบ อะไรบ้าง

แนวตอบกิจกรรม 11.1.3

1. องค์ประกอบของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ

- 1) เครื่องจักรอุปกรณ์ในการผลิต
- 2) เครื่องมือวัด
- 3) เครื่องส่งสัญญาณ
- 4) สายสัญญาณ
- 5) เครื่องควบคุม
- 6) เครื่องบันทึกสัญญาณ

2. ระบบควบคุมการผลิต แบ่งเป็นหลักๆ ได้ 2 ระบบ คือ ระบบควบคุมการทำงานแบบใช้คนบังคับ และระบบควบคุมการทำงานอัตโนมัติ อย่างไรก็ตามระบบควบคุมการทำงานแบบใช้คนบังคับยังแบ่งย่อยเป็น 2 ระบบ คือ ระบบที่ผู้ควบคุมต้องใช้ประสบการณ์ของตนเองในการตรวจวัด สังเกต สัมผัส กับระบบที่ผู้ควบคุมไม่ต้องใช้ประสบการณ์ของตนเอง กล่าวคือ จะมีอุปกรณ์ช่วยในการตรวจวัด

ระบบควบคุมทางวิศวกรรมด้วยเทคนิคทางไฟฟ้า

พื้นฐานการควบคุมระบบด้วยเทคนิคทางระบบไฟฟ้า

1. ปัจจัยพื้นฐานสำหรับการออกแบบระบบควบคุมด้วยเทคนิคทางระบบไฟฟ้า

- 1) ความปลอดภัย (safety) การออกแบบที่มีค่าความปลอดภัยจะช่วยทำให้การควบคุมการทำงานของเครื่องอุปกรณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 2) ความเชื่อถือได้ (reliability) การออกแบบระบบไฟฟ้าควบคุมทั้งหลายถ้าหากการออกแบบถูกต้อง ไม่มีข้อบกพร่อง หรือมีจุดอ่อนน้อยที่สุด
- 3) ความง่ายในการใช้งาน (simplicity of operation) ระบบไฟฟ้าควบคุมที่ดีต้องออกแบบให้ทุกคนสามารถใช้งานได้ง่าย ปลอดภัย ไม่มีความซับซ้อน
- 4) ความสามารถในการควบคุมแรงดันไฟฟ้าให้สม่ำเสมอ (voltage regulation) การควบคุมแรงดันไฟฟ้าให้เดินได้อย่างสม่ำเสมอจะช่วยยืดอายุการทำงานของระบบ
- 5) ความคล่องตัว (flexibility) ระบบไฟฟ้าควบคุมนั้นจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในการใช้งาน สามารถดัดแปลง ปรับปรุง เพิ่มเติมได้ตลอดเวลาในกรณีที่ต้องการมีการขยายกำลังการผลิต เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน วิธีการควบคุม
- 6) ค่าใช้จ่าย (cost) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการนำมาใช้งานนั้น ต้องดูความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ พิจารณาราคาเบื้องต้น
- 7) การดูแลรักษา (maintenance) ต้องเป็นระบบที่บุคลากรภายในต้องสามารถตรวจสอบ ซ่อมแซม ทำความสะอาด ปรับเปลี่ยนได้

2. วงจรไฟฟ้าพื้นฐานสำหรับระบบควบคุมทางอุตสาหกรรม

ไฟฟ้ากระแสตรง

$$\text{กำลังไฟฟ้า (P)} = \text{แรงดันไฟฟ้า (V)} \times \text{กระแสไฟฟ้า (I)}$$

$$\text{หรือ } I^2R = V^2/R$$

โดยที่ R คือความต้านทานไฟฟ้า

ไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส

$$\text{กำลังไฟฟ้า (P)} = \text{แรงดันไฟฟ้า (V)} \times \text{กระแสไฟฟ้า (I)} \times \text{พาวเวอร์แฟคเตอร์ (COS\phi)}$$

$$P = V \cdot I \cdot \cos\phi$$

กำลังไฟฟ้ามีหน่วยเป็น วัตต์ (W) หรือ กิโลวัตต์ (kW)

การคำนวณหา กำลังไฟฟ้านั้นจะทำให้การใช้งานมีความปลอดภัย ไม่ทำให้อุปกรณ์ชำรุด

3. ข้อควรพิจารณาในการออกแบบวงจรไฟฟ้าสำหรับระบบควบคุมทางอุตสาหกรรม

- 1) ระบบการจ่ายพลังงานให้กับเครื่อง อุปกรณ์ควบคุมมี 4 ระบบหลักได้แก่ ระบบสายประธานเดี่ยว ระบบสายประธานคู่ ระบบสายประธานสองชุด และระบบสปีดเนตเวิร์ค เป็นต้น
- 2) ระบบแรงเคลื่อนไฟฟ้าที่เหมาะสม
- 3) ระบบสายไฟฟ้าต้องเหมาะสมกับการใช้งาน
- 4) ระบบการเดินสายไฟฟ้า
- 5) แรงดันตก

4. อุปกรณ์ไฟฟ้าที่ใช้ตัดและต่อในระบบวงจรควบคุม

- 1) สวิตช์ต่างๆ เช่น สวิตช์กด (pushbutton switch) นอกจากนี้จะมีสวิตช์ปุ่มกด สวิตช์กดค้างตำแหน่ง ลิมิตสวิตช์
- 2) รีดสวิตช์ (reed switch) เป็นสวิตช์ที่ทำงานโดยไม่ต้องสัมผัส (proximity) แต่อาศัยอำนาจแม่เหล็กเป็นตัวสั่งการให้สวิตช์ทำงาน เหมาะสำหรับงานที่ต้องการควบคุมการทำงานชนิดที่มีการตัดต่อวงจรบ่อยครั้งหรือจำนวนมาก และงานที่มีปัญหาในการติดตั้งลิมิตสวิตช์ในระบบควบคุมการทำงาน
- 3) รีเลย์ (relay)
- 4) รีเลย์ตั้งเวลา (time relay)
- 5) สวิตช์แรงดัน (pressure switch)

กิจกรรม 11.2.1

1. จงระบุปัจจัยพื้นฐานสำหรับการออกแบบระบบควบคุมด้วยเทคนิคทางระบบไฟฟ้า
2. จงระบุข้อควรพิจารณาในการออกแบบวงจรไฟฟ้าสำหรับระบบควบคุมทางอุตสาหกรรม

แนวตอบกิจกรรม 11.2.1

1. ปัจจัยพื้นฐานสำหรับการออกแบบระบบควบคุมด้วยเทคนิคทางระบบไฟฟ้า มีดังนี้
  - 1) ความปลอดภัย
  - 2) ความเชื่อถือได้
  - 3) ความง่ายในการใช้งาน
  - 4) ความสามารถในการควบคุมแรงดันไฟฟ้าให้สม่ำเสมอ
  - 5) ความคล่องตัว
  - 6) ค่าใช้จ่าย
  - 7) การดูแลรักษา
2. ข้อควรพิจารณาในการออกแบบวงจรไฟฟ้าสำหรับระบบควบคุมทางอุตสาหกรรม คือ
  - 1) ระบบการจ่ายพลังงานให้กับเครื่องอุปกรณ์ควบคุม
  - 2) ระบบแรงเคลื่อนไฟฟ้า
  - 3) ระบบสายไฟฟ้าต้องเหมาะสมกับการใช้งาน

4) ระบบการเดินสายไฟต้องเหมาะสม

5) ต้องพิจารณาค่าแรงดันตก

ระบบควบคุมทางไฟฟ้าแมกเนติกคอนแทคเตอร์

ในปัจจุบันระบบควบคุมการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้าในงานอุตสาหกรรมมีการออกแบบใช้งานหลายระบบ ที่นิยมใช้กันมากนั้นจำแนกได้ 5 ระบบหลักได้แก่

1. ระบบแมกเนติกคอนแทคเตอร์
2. ระบบควบคุมโดยใช้วงจรอิเล็กทรอนิกส์
3. ระบบควบคุมโดยใช้คอมพิวเตอรื หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอรื
4. ระบบเครื่องมือควบคุมโดยใช้กำลังของของไหลควบคุม เช่น ระบบน้ำมันไฮดรอลิก ระบบลมอัดนิวแมติก
5. ระบบควบคุมโดยใช้ระบบโปรแกรมมาเบิลคอนโทรลเลอร์ (programmable logic controller: PLC)

ระบบควบคุมโดยใช้แมกเนติกคอนแทคเตอร์เป็นระบบควบคุมทางไฟฟ้าที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลายในงานอุตสาหกรรม อาจกล่าวได้ว่าเกือบทุกโรงงานต้องมีการใช้ เนื่องจากผู้ใช้งานมีความคุ้นเคยกับอุปกรณ์ ไม่มีความซับซ้อนในการใช้งานมาก อุปกรณ์หาซื้อได้ในท้องตลาดทั่วไป ราคาไม่แพง บำรุงรักษาถอดเปลี่ยนง่าย

วัตถุประสงค์หลักดังนี้

- 1.1 เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ที่ต้องสัมผัสใช้งาน หรือผู้เกี่ยวข้อง
- 1.2 เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายสามารถออกแบบให้เป็นระบบควบคุมการทำงานของมอเตอร์ขนาดใหญ่ หรือมอเตอร์ที่ติดตั้งอยู่ในที่ห่างไกล หรือที่ปิดมิดชิด
- 1.3 เพื่อใช้ควบคุมการทำงานของมอเตอร์โดยตรง

2. การออกแบบใช้งานระบบควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้าโดยใช้แมกเนติกคอนแทคเตอร์

- 2.1 ระบบการบังคับควบคุมโดยใช้คน (manual control) หรือใช้มือบังคับโดยตรง
- 2.2 การควบคุมแบบกึ่งอัตโนมัติ (semi-auto control)

3. อุปกรณ์ที่ใช้งานรวมในระบบควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้าโดยใช้แมกเนติกคอนแทคเตอร์

สวิตช์กดบังคับหรือหมุน สวิตช์ปุ่มกดมีและไม่มีหลอดสัญญาณแสดงการทำงาน สวิตช์ปิดเปิดแบบใช้เท้าบังคับ สวิตช์ปุ่มกดแบบกระแทก หรือแบบหัวดอกเห็ด จุกเงิน สวิตช์แบบค้ำตำแหน่ง ลิมิตสวิตช์

กิจกรรม 11.2.2

1. ระบบควบคุมโดยใช้แมกเนติกคอนแทคเตอร์ หมายถึงอะไร มีวัตถุประสงค์ของการใช้งานอะไรบ้าง
2. อุปกรณ์พื้นฐานที่ร่วมใช้งานในระบบควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้าโดยใช้แมกเนติกคอนแทคเตอร์มีอะไรบ้าง

แนวตอบกิจกรรม 11.2.2

1. ระบบควบคุมโดยใช้แมกเนติกคอนแทคเตอร์ หมายถึง ระบบควบคุมทางไฟฟ้าที่ใช้แมกเนติกคอนแทคเตอร์ทำหน้าที่เป็นสวิตช์ปิด-เปิดหลักเพื่อควบคุมการทำงานของมอเตอร์ไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า หลอดไฟฟ้า วงจรไฟฟ้า มีวัตถุประสงค์หลักคือ

- 1) ติดตั้งเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้สัมผัสใช้งานหรือผู้เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย
- 3) เพื่อใช้ควบคุมการทำงานของมอเตอร์โดยตรง

2. อุปกรณ์พื้นฐานที่ใช้ร่วมกับแมกเนติกคอนแทคเตอร์ มีดังนี้

- 1) สวิตช์กดบังคับหรือหมุนบังคับ
- 2) สวิตช์ปุ่มกดมีและไม่มีหลอดสัญญาณแสดงการทำงาน
- 3) สวิตช์ปิดเปิดแบบใช้เท้าบังคับ
- 4) สวิตช์ปุ่มกดแบบกระแทก
- 5) สวิตช์แบบค้ำตำแหน่ง
- 6) ลิimitsวิตช์

กิจกรรม 11.2.3

1. หลักการประยุกต์ใช้เทคนิคการควบคุมในพื้นที่อันตราย ประกอบด้วย อะไรบ้าง
2. จงให้ความหมายของพื้นที่อันตรายคิวิชั่น 1 และคิวิชั่น 2

แนวตอบกิจกรรม 11.2.3

1. หลักการประยุกต์ใช้เทคนิคการควบคุมในพื้นที่อันตรายมีดังนี้
  - 1) การจำแนกพื้นที่อันตราย
  - 2) การกำหนดชนิดของสารไวไฟ
  - 3) การกำหนดระดับอุณหภูมิพื้นผิวของอุปกรณ์
  - 4) การดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์โดยใช้เทคนิคที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดวิธีการทำงานให้เหมาะสมกับพื้นที่

2. คิวิชั่น 1 เป็นบริเวณที่สารไวไฟสามารถรั่วไหลออกมาได้ตลอดเวลา และเป็นระยะเวลายาวนาน

คิวิชั่น 2 เป็นบริเวณที่สารไวไฟสามารถรั่วไหลออกมาได้ในช่วงเวลาสั้นๆ หรือเกิดการรั่วไหลเมื่อเกิดความผิดปกติใน

กระบวนการผลิต หรือเกิดการรั่วไหลที่อุปกรณ์ต่างๆ ในกระบวนการผลิต

ระบบควบคุมทางวิศวกรรมด้วยเทคนิคทางนิวแมติก

1. วัตถุประสงค์ในการใช้งานระบบนิวแมติก

ระบบนิวแมติกสามารถออกแบบให้ทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การออกแบบให้ควบคุมการทำงานแบบใช้คนบังคับเปิดปิด (manual system) หรือทำงานโดยอัตโนมัติ (automatic) ทำให้เครื่องจักรมีประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ประยุกต์ใช้กันมากได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมระบบเครื่องมือวัด อุตสาหกรรมระบบการขนถ่าย เคลื่อนย้ายวัสดุ อุปกรณ์ อุตสาหกรรมการก่อสร้าง งานด้านอุตสาหกรรมการบริการ งานด้านการกีฬา

2. นิยามนิวแมติก คำว่านิวแมติก (pneumatics) มาจากคำศัพท์ภาษากรีก เดิมหมายถึง ลม หรือการหายใจ เมื่อมีการพัฒนานำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมจึงเปลี่ยนความหมายให้ หมายถึง การนำลมอัดแรงดันไปใช้กับเครื่องมือกลในภาคอุตสาหกรรม

จำแนกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ

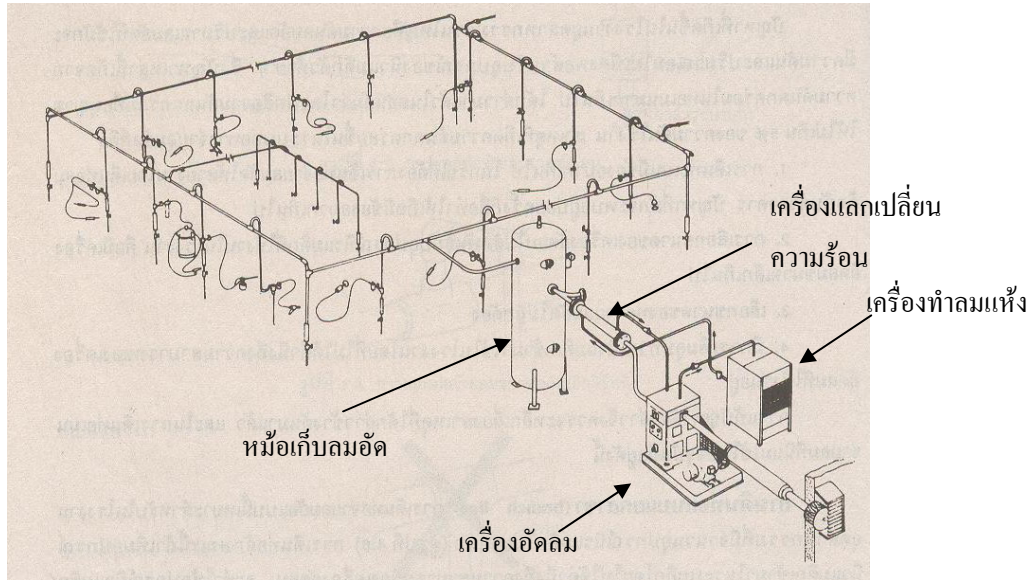
2.1 นิวแมติกแรงดันต่ำ (low pressure pneumatics) ในภาคอุตสาหกรรมพัฒนามาใช้งานด้านการควบคุมของไหล (fluidics หรือ fluid logic) ความดันที่ใช้งานไม่เกิน 150 กิโลปาสกาล (kPa) หรือที่ 1.5 บาร์ หรือที่ 21 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว (psig)

2.2 นิวแมติกแรงดันปกติ (normal pressure pneumatics) ในภาคอุตสาหกรรมพัฒนามาใช้งานด้านการควบคุมการทำงานของเครื่องมือ อุปกรณ์ที่อาศัยการขับเคลื่อนจากระบบนิวแมติก ความดันที่ใช้งานอยู่ระหว่าง 150-1,600 กิโลปาสกาล หรือที่ระหว่าง 1.5-16 บาร์ หรือที่ 16-132 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว

2.3 นิวแมติกแรงดันสูง (high pressure pneumatics) ในภาคอุตสาหกรรมพัฒนามาใช้งานด้านการควบคุมการทำงานของเครื่องมือพิเศษสมรรถนะสูง อุปกรณ์ที่อาศัยการขับเคลื่อนจากระบบนิวแมติก ในระบบอุตสาหกรรม ความดันที่ใช้งานเกินกว่า 1,600 กิโลปาสกาล หรือที่เกินกว่า 16 บาร์หรือเกินกว่า 132 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว (psig)

3. ระบบจ่ายลมเพื่อควบคุมการทำงานของระบบนิวแมติก

ประกอบไปด้วย เครื่องอัดลม (compressor) ชนิดต่างๆ หม้อเก็บลมอัด (pressure stock tank) เครื่องแลกเปลี่ยนความร้อน (heat exchanger) เครื่องกรองลม (air filter) เครื่องทำลมให้แห้ง (air dryer) ชุดปรับสภาพลม กระจบอกสูบลม วาล์วควบคุมชนิดต่างๆ อุปกรณ์ปรับความดัน ระบบท่อจ่ายลม

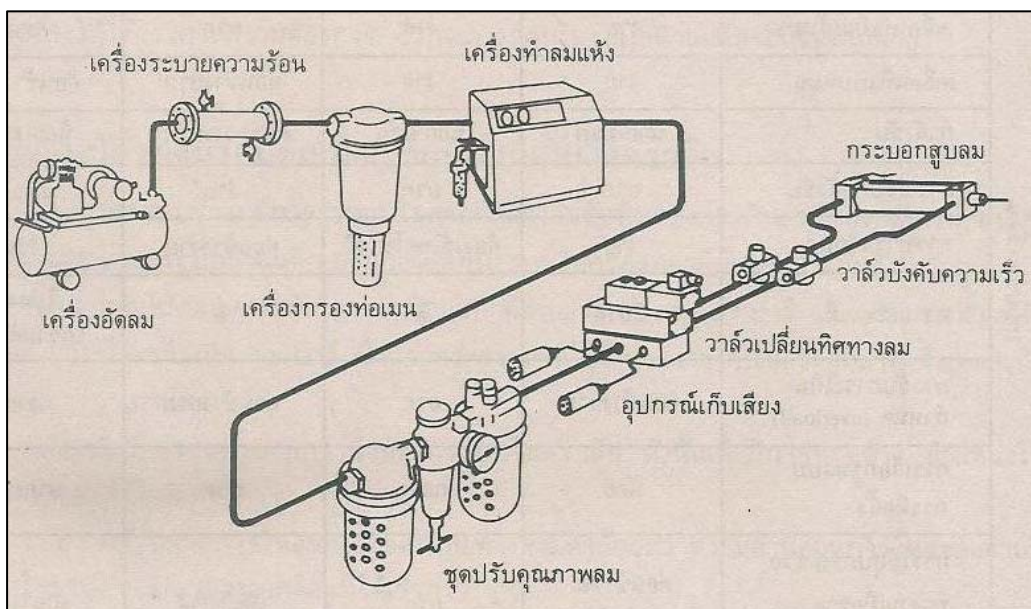
กิจกรรม 11.3.1

คำว่า นิวแมติกมีความหมายเช่นไร ในภาคอุตสาหกรรม และจำแนกได้เป็นกี่ประเภทอะไรบ้าง

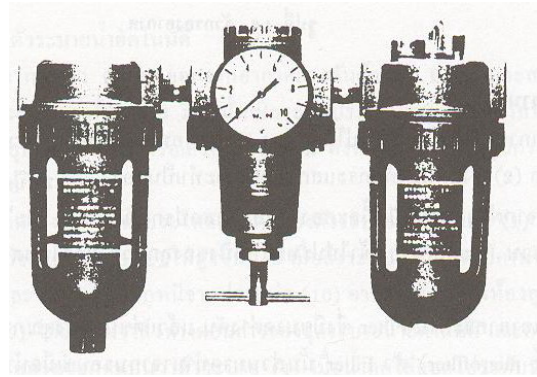
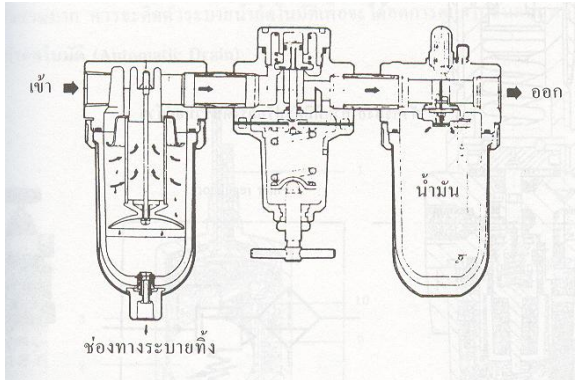
แนวตอบกิจกรรม 11.3.1

นิวแมติกมาจากคำศัพท์ภาษากรีก หมายถึง ลมหรือการหายใจ ความหมายในภาคอุตสาหกรรม หมายถึง การนำลมอัดแรงดันไปใช้กับเครื่องมือกลในภาคอุตสาหกรรม สามารถจำแนกตามระดับแรงดันใช้งานได้เป็น 3 ประเภทหลักคือ นิวแมติกแรงดันต่ำ นิวแมติกแรงดันปกติ และนิวแมติกแรงดันสูง

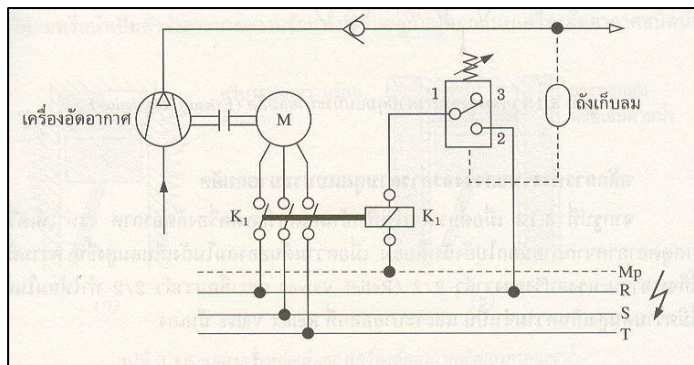
เครื่องมือ อุปกรณ์ควบคุมทางนิวแมติก

1. เครื่องอัดลมหรือเครื่องอัดอากาศ (air compressor) เป็นเครื่องมือกลที่ใช้ในการเปลี่ยนพลังงานจากพลังงานไฟฟ้าเป็นลมอัด ทำให้ระบบมีแรงดันหรือแรงอัดของลมสูงกว่าความดันบรรยากาศ
2. เครื่องระบายความร้อนของลมอัด (heat exchanger)
3. เครื่องทำลมแห้ง (air dryer) ลมอัดที่มีแรงดันสูงนี้จะมี ความชื้นของอากาศสูง ถ้านำไปใช้งานจะเกิดปัญหากับเครื่องอุปกรณ์ จำเป็นต้องมีระบบแยกไอน้ำหรือความชื้นออกไปก่อนให้เหลือน้อยที่สุด
4. ชุดทำความสะอาด (air cleaner) (ดังภาพที่ 11.19) เป็นระบบทำลมให้สะอาดปกติจะติดตั้งแผ่นกรอง หรือระบบกรองอนุภาค

5. ลิ้นลดความดัน หรือวาล์วลดความดัน (pressure reducing valve)
6. วาล์วควบคุม (control valve) เป็นวาล์วที่ติดตั้งเพื่อใช้ในการปรับเปลี่ยนทิศทางของลม
7. ระบบหล่อลื่นในระบบนิวแมติก
8. กระบอกสูบ (air cylinder) เป็นอุปกรณ์หลักหรือหัวใจของระบบนิวแมติก กระบอกสูบทำหน้าที่ในการเปลี่ยนพลังงานของลมอัดไปเป็นพลังงานกล
9. วงจรไฟฟ้าควบคุม

ระบบไฟฟ้าควบคุมวงจรสามสาย (three phase)

กิจกรรม 11.3.3

เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานและควบคุมการทำงานของระบบนิวแมติก ประกอบด้วยอะไรบ้าง

แนวตอบกิจกรรม 11.3.3

ส่วนประกอบของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานและควบคุมการทำงานของระบบนิวแมติกมีดังต่อไปนี้

- เครื่องอัดลม
- เครื่องระบายความร้อนของลมอัด
- เครื่องทำลมแห้ง
- ชุดทำความสะอาด

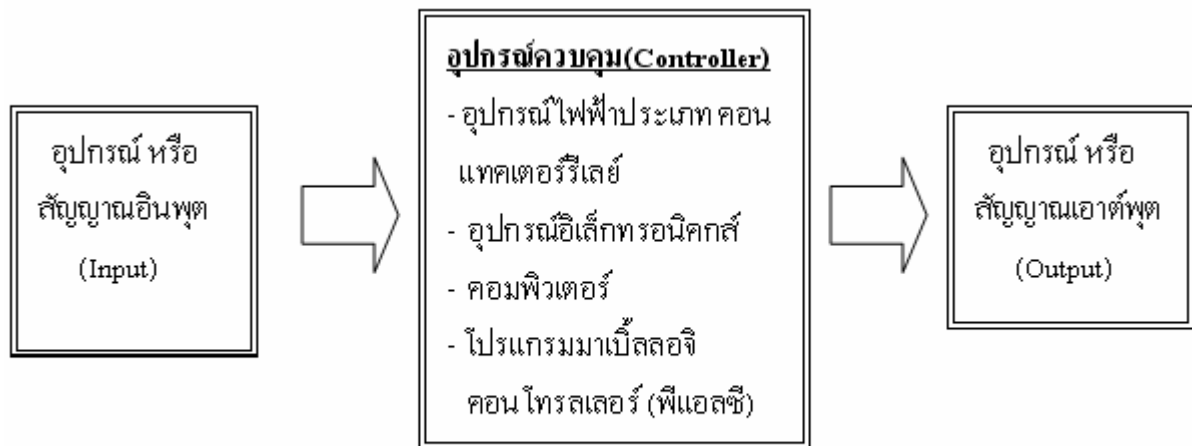

- ลื่นหรือวาล์วลดความดัน
- วาล์วควบคุม
- ระบบหล่อลื่นในระบบนิวแมติก
- กระจบอกสูบ
- วงจรไฟฟ้าควบคุม

ระบบควบคุมทางวิศวกรรมด้วยเทคนิคการควบคุมขั้นสูง

การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในกระบวนการควบคุม

วัตถุประสงค์ในการนำมาใช้เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพิ่มผลผลิต เทคโนโลยีในการควบคุมที่ทันสมัยจะช่วยให้ปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต สถานะของกระบวนการให้สอดคล้องกับสภาพการผลิตมากที่สุด

ภาพที่ 11.25 ไลอะแอมของระบบควบคุมการผลิต

กิจกรรม 11.4.1

จงอธิบายวงจรควบคุมการทำงานของคอมพิวเตอร์แบบเปิดและแบบปิด

แนวตอบกิจกรรม 11.4.1

1. วงจรควบคุมแบบปิด (closed loop control) เป็นการควบคุมแบบปิด โดยนำเอาค่าของสถานะจาก final control element กลับเข้ามาเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมาย (set point) เพื่อตรวจสอบว่ายังมีสถานะต่างจากค่าเป้าหมายหรือไม่ ที่ยังมีค่าผิดพลาด (error) ตัวควบคุม (controller) ก็จะสั่งการต่อไปจนกว่าจะได้ค่าผิดพลาดเป็นศูนย์นั่นเอง ตัวควบคุมก็จะหยุดหรือสั่งการให้ปิดวงจร (closed loop) ในบางครั้งก็เรียกว่า control loop คือ loop ที่เราสนใจเป็นพิเศษ หรือที่เราต้องการควบคุม

2. การควบคุมแบบเปิด (open loop control) เป็นการควบคุมแบบเปิด โดยไม่มีการนำเอาค่าของสถานะจาก final control element กลับเข้ามาเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายเพื่อตรวจสอบว่ายังมีค่าผิดพลาดเกิดขึ้นหรือไม่ เช่น การเปิดประตูระบายน้ำ คือเมื่อสั่งให้เปิดประตู มอเตอร์ก็จะทำงานจนกระทั่งเปิดจนสุด โดยไม่มีการตรวจสอบตำแหน่งของบานประตูว่าอยู่ตำแหน่งใด คือไม่มีอุปกรณ์ตรวจสอบ (sensor) ตรวจสอบการเคลื่อนที่ในตำแหน่งต่างๆ นั่นเอง การทำงานในลักษณะนี้ไม่นิยมใช้งานแบบอัตโนมัติและส่วนมากไม่ค่อยพบในระบบควบคุมในกระบวนการผลิตแบบอัตโนมัติ

การควบคุมอัตโนมัติโดยประยุกต์ใช้งานระบบโปรแกรมมาเบิ้ลลอจิกคอนโทรลเลอร์

โครงสร้างของตัวเครื่องโปรแกรมมาเบิ้ลลอจิกคอนโทรลเลอร์ (พีแอลซี) นั้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก

1. หน่วยประมวลผลกลาง (central processing unit) หรือไมโครโปรเซสเซอร์ (microprocessor) เป็นหน่วยการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลกลาง และควบคุมการสั่งงานของระบบการทำงาน
2. หน่วยความจำ (program หรือ memory unit) เป็นหน่วยของเครื่องที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลและโปรแกรมควบคุมการทำงาน ข้อมูลหรือโปรแกรมที่เก็บไว้สามารถถูกนำออกมาใช้ได้ตามต้องการ
3. หน่วยรับสัญญาณอินพุต (input unit) จะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อสัญญาณจากอุปกรณ์ภายนอกที่จะนำมาเชื่อมต่อใช้งานกับตัวโปรแกรมมาเบิ้ลลอจิคอลคอนโทรลเลอร์ มี และแรมต้องจ่ายไฟเลี้ยง และแบบรวมอยู่ในรูปโมดูล
4. หน่วยส่งสัญญาณเอาต์พุต (output unit) จะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อสัญญาณจากอุปกรณ์ที่จะนำมาเชื่อมต่อใช้งานกับตัวโปรแกรมมาเบิ้ลลอจิคอลคอนโทรลเลอร์ สัญญาณแบบอนาล็อก หรือ ดิจิตอล
5. หน่วยจ่ายกำลังไฟฟ้า (power supply unit) ทำหน้าที่ในการจ่ายกำลังไฟฟ้าให้กับตัวโปรแกรมมาเบิ้ลลอจิคอลคอนโทรลเลอร์

กิจกรรม 11.4.2

โครงสร้างของตัวเครื่องพีแอลซี ประกอบด้วยอะไรบ้าง

แนวตอบกิจกรรม 11.4.2

โครงสร้างของตัวเครื่องพีแอลซี ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ

- หน่วยประมวลผลกลาง
- หน่วยความจำ
- หน่วยรับสัญญาณอินพุต
- หน่วยส่งสัญญาณเอาต์พุต
- หน่วยจ่ายกำลังไฟฟ้า

การควบคุมอัตโนมัติโดยประยุกต์ใช้งานระบบควบคุมกลางกระจายการควบคุม

ระบบควบคุมกลางกระจายการควบคุม หรือระบบที่เรียกว่า ดีซีเอส (distributed control system: DCS) เป็นระบบควบคุมกลางกระจายการควบคุมระบบการผลิตในงานอุตสาหกรรม หรือการควบคุมการทำงานของระบบ (process control) โดยอาศัยหลักการใช้ส่วนสำคัญของเครื่องมืออุปกรณ์ทางไฟฟ้า ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ระบบคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

1. วัตถุประสงค์ของการออกแบบระบบดีซีเอส เป็นความต้องการออกแบบมาใช้ในการควบคุมระบบในลักษณะการกระจายการควบคุม หน่วยการผลิต ควบคุมการทำงานของระบบการผลิตแบบต่อเนื่อง (continuous process)
2. การทำงานของระบบดีซีเอส ระบบควบคุมแบบ พีแอลซี ในระบบ ดีซีเอส การควบคุมด้วยอุปกรณ์ประเภท พีแอลซี จะสั่งการผ่านอุปกรณ์ควบคุม เช่น การใช้คอมพิวเตอร์บุคคล (personal computer) ผู้ควบคุมระบบจะสามารถทำการตรวจสอบติดตามผล และสั่งการ โปรแกรมได้

รูปแบบระบบ ดีซีเอส

3. ห้องควบคุมการทำงานกลางของระบบดีซีเอส (central control room)

ในห้องควบคุมการทำงานกลาง จะมีการออกแบบให้มีโต๊ะทำงาน หรือแผงควบคุมการทำงานสำหรับวิศวกร หรือผู้ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของระบบการผลิตผ่านระบบควบคุมแบบดีซีเอส อุปกรณ์ของระบบทั้งหมดจะถูกติดตั้งรวมกันที่โต๊ะควบคุม

กิจกรรม 11.4.3

1. จงอธิบายระบบโปรแกรมควบคุมการทำงานโดยอัตโนมัติ (program configuration) ของระบบดีซีเอสมาพอสังเขป
2. คุณสมบัติที่สำคัญในการประยุกต์ใช้งานระบบควบคุมแบบดีซีเอสมีอะไรบ้าง

แนวตอบกิจกรรม 11.4.3

1. ระบบ โปรแกรมควบคุมการทำงาน โดยอัตโนมัติ (program configuration) ของระบบดีซีเอส ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วนได้แก่

- 1) ระบบดำเนินการ (operating system configuration) เช่น การตั้งหรือกำหนดค่าแนวโน้ม (trend period) ค่าแสดงสถานะของกลุ่มตัวแปร (group display) หรือค่าแสดงสถานะโดยทั่วไปของระบบ (system overview) เป็นต้น
- 2) โปรแกรมควบคุมการทำงาน (control function configuration) เป็นค่าที่ผู้เขียน โปรแกรมตั้งค่าควบคุมไว้ให้ระบบควบคุมแบบดีซีเอสให้ทำงานตามวัตถุประสงค์ หรือตามความน่าจะเป็นของการควบคุมระบบที่ต้องการ เช่น การตั้งค่าควบคุมที่ประกอบด้วย การตั้งค่าการควบคุมแบบแอนะล็อก (analog control) การตั้งค่าการควบคุมแบบดิจิทัล (digital control) และการตั้งค่าการควบคุมแบบค่าต่อเนื่อง (sequential control)

2. คุณสมบัติที่สำคัญในการประยุกต์ใช้งานระบบควบคุมแบบ ดีซีเอส มีดังนี้

- 1) สามารถใช้เป็นหน้าจอเฝ้าระวังระบบการผลิต และปรับแต่งหรือควบคุมระบบการผลิตได้
- 2) สามารถพัฒนาระบบการควบคุมกระบวนการผลิต ได้ด้วยวิธีการ โปรแกรมสั่งการ หรือทำการปรับแต่งระบบควบคุมใหม่โดยการเขียนโปรแกรมข้อมูลเพิ่มเติมขึ้น โดยอิสระ แล้วใส่ (upload) ขึ้นสู่ระบบดีซีเอส ทำให้ประหยัดเวลา และง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง
- 3) มีความสามารถในการตรวจสอบระบบตัวเอง (self diagnostic) ได้ว่าเกิดอาการล้มเหลว หรือมีปัญหาขัดข้องอะไรเกิดขึ้นบ้าง
- 4) สามารถแสดงให้เห็นระบบควบคุม ระบบการผลิตในด้านต่างๆ ทำให้เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วต่อการตัดสินใจ
- 5) มีระบบการเก็บรักษาฐานข้อมูลเก่าที่บันทึกไว้ ทำให้สามารถเรียกดูข้อมูลย้อนหลังได้ ทำให้สามารถตรวจสอบความบกพร่องของระบบได้รวดเร็ว ง่าย และตรงวัตถุประสงค์
- 6) มีโครงสร้าง หรือ โครงร่างที่แน่นอนเป็นระบบ สามารถแก้ไข หรือวิเคราะห์ปัญหาได้ โดยมีรูปแบบที่ชัดเจนในการวิเคราะห์